

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, доцента

Атаманчука Юрія Миколайовича

на дисертаційну роботу

Яворської Тетяни Миколаївни «Формування професійних компетентностей майбутніх управлінців персоналом та економіки праці в освітньому середовищі вищого навчального закладу»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження визначається сучасними якісними змінами соціально-економічного розвитку, входженням України у світовий економічний та освітній простір, що визначають об'єктивну потребу в кардинальному реформуванні сфери підготовки фахівців різних галузей господарської діяльності, у зміні критеріїв якості освіти як його результату. З огляду на це проблема формування професійної компетентності набуває особливої актуальності у зв'язку з економічними перетвореннями в нашій країні, що визначили потребу в підготовці нового покоління фахівців, здатних управляти виробництвом, персоналом, ринковими відносинами тощо, має беззаперечне теоретичне і практичне значення. У цьому зв'язку в дисертації Яворської Тетяни Миколаївни окреслено суть нового підходу до професійної підготовки, що полягає насамперед у суб'єктному розвитку і саморозвитку майбутнього економіста-менеджера, готового не транслювати певну суму знань і навичок, а на високому рівні творчо реалізовувати на практиці сучасні вимоги до професійної діяльності. Відтак, дисертація є серйозним, оригінальним дослідженням, актуальність якого не викликає сумніву, адже система економічної освіти, яка пов'язана з ринковою конкуренцією, повинна формувати у сучасного підприємця новий погляд на ринок праці, слугувати розвитку вмінь до професійної діяльності в галузі економіки, успішно конкурувати в умовах швидкозмінних технологій,

не втрачаючи загальнокультурних цінностей. Актуальність дисертаційної роботи Яворської Тетяни Миколаївни визначається сучасною інтерпретацією думки про те, що сфера економічної діяльності є рухомою, що викликає необхідність активного і практично безперервного навчання майбутніх фахівців теорії та практики ринкової економіки. Відтак, обрана тема безпосередньо відповідає завданням реформування освітнього простору України, а Тетяна Миколаївна здійснила власний внесок у вирішення проблеми підготовки майбутніх економістів, менеджерів у процесі економічної освіти, формуванню у них професійних та особистісних якостей, зосередившись на питанні формування професійних компетентностей майбутніх управлінців персоналом та економіки праці.

Аналіз дисертаційної роботи Яворської Т.М. переконливо засвідчує про цілковиту очевидну наукову новизну дослідження, причому, як на рівні теорії, так і в аспекті методики професійної освіти. Тут уперше на значному фактичному матеріалі обґрунтовано й експериментально доведено ті педагогічні умови, компетентна реалізація яких в освітньому середовищі вищого навчального закладу забезпечує стійку позитивну динаміку процесу формування професійних компетентностей майбутніх управлінців персоналом та економіки праці. Ці компетентності, понад усе, мають виняткове значення для майбутніх управлінців в аспекті продуктивного виконання їхніх професійних функцій відповідно до прийнятих у суспільстві нормативів економічної діяльності, створення позитивного професійного іміджу і здатності до самовдосконалення. Не підлягає сумніву й практичне значення роботи: йдеться про вдосконалення навчально-виховного процесу за рахунок оновлення змісту фахових дисциплін «Державне та регіональне управління», «Менеджмент», «Управління персоналом», «Адміністративний менеджмент», «Стратегічне управління», «Операційний менеджмент»; упровадження семінарів, тренінгів, удосконалення програм навчальних і виробничих практик.

Робота містить три розділи, є логічно структурованою, що детерміновано побудованими зв'язками між метою, завданнями, предметом і висновками дисертації, чітким, конкретним викладом авторських міркувань, яке забезпечує

прозорість думки. Заслуговує на схвалення, на наш погляд, коректне визначення дослідницького апарату. Усі наукознавчі складові (мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження) представлено вмотивовано і узгоджено. Нам імponує і той факт, що всебічно продуманою є як географія, так і змістовий параметр експериментальної бази дослідження.

Вважаємо, що безумовного схвалення заслуговує й обрана авторкою логіка викладу змісту та основних результатів дослідження. Це передусім стосується послідовності визначення стану розробленості проблеми дослідження в науковій літературі, висвітлення сутності та змістовної характеристики ключових понять дослідження – «компетентність», «компетенція», «компетентність фахівця», «професійна компетентність фахівця», «управління персоналом та економіки праці», «освітнє середовище», «професійна компетентність майбутніх управлінців персоналом та економіки праці»; наведених прикладів наукового осмислення цих категорій, виділення й систематизації теоретико-методичних підходів до їх інтерпретації. Цілком логічним, на нашу думку, є акцентування дисертантом уваги на освітньому середовищі ВНЗ як найважливішого ресурсу розвитку та самореалізації майбутніх управлінців персоналом та економіки праці; сфери спільної діяльності суб'єктів освіти, де між ними і елементами освітніх систем вибудовуються зв'язки і відносини, що забезпечують реалізацію особистих і професійних цілей економічної освіти.

Автором компетентно представлено діагностувальний інструментарій та процедурні аспекти констатувального етапу проведеного педагогічного експерименту. Вважаємо, що заслуговує на підтримку намагання Яворської Т.М. виявити реальний стан порушеної проблеми через аналіз матеріалів проведеного пілотного дослідження, що складалося з двох етапів: вивчення документації, аналізу стандартів, навчальних планів та навчальних програм і вивчення організації освітнього процесу - стану викладання економічних дисциплін, ознайомлення з освітніми технологіями, змістом навчальної та виробничої практик, плануванням і проведенням системи позааудиторної роботи за фахом в університеті. Здобувачці вдалося, як нам видається, окреслити проблемне поле сучасної

вищої школи щодо ресурсів, задіяність яких сприятиме суттєвому вдосконаленню навчально-виховного процесу, що актуально звучить в контексті сучасних реалій. Заслугує схвалення реалізований авторкою алгоритм проведення експериментальної роботи; опис способів обробки даних та аналіз результатів дослідження. Результати педагогічного експерименту супроводжуються матеріалом у вигляді графічних зображень, таблиць, рисунків, графіків, діаграм, що суттєво унаочнює змістове поле дисертації.

Структура розробленої у третьому розділі дисертації моделі формування професійних компетентностей майбутніх управлінців персоналом та економіки праці в освітньому середовищі вищого навчального закладу включає методологічно-цільовий, змістовно-процесуальний, критеріально-результативний блоки. Вважаємо, що здобувачці вдалося довести конструктивність окреслених методологічних орієнтирів (зокрема, системного, особистісно-діяльнісного, компетентнісного, середовищного), принципів (системності, колективності, систематичності й послідовності, комплексності, активності, діяльності, єдності теорії і практики) розгортання експериментальної стратегії. Важливим результатом дисертації Яворської Т.М. є визначення педагогічних умов формування професійних компетентностей майбутніх управлінців персоналом та економіки праці: активізація пізнавальної діяльності студентів на основі оновлення змісту фахових дисциплін, стимулювання мотиваційно-ціннісного та відповідального ставлення студентів до майбутньої професійної діяльності в умовах інформатизації освітнього середовища, формування практичних умінь та комунікативного досвіду в реальних умовах самостійної професійної діяльності.

Ґрунтовність і достовірність проведеної роботи визначає і той факт, що дисертант опрацював достатню кількість науково-педагогічних джерел. Основні теоретичні положення і результати дисертації відображено у в 15 публікаціях автора, з яких 8 – відображають основні наукові результати дисертації (1 стаття – в зарубіжному періодичному виданні), 7 – апробаційного характеру. Основні теоретичні й практичні результати дослідження було

оприлюднено на науково-практичних конференціях різних рівнів.

Отже, є підстави визнати дисертацію Яворської Т.М. завершеним теоретико-методичним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне та практичне значення для системи вітчизняної професійної освіти. Дисертаційна робота підтвердила правильність здійсненого відбору і модифікації базових понять дослідження; виявила сутність, структуру, особливості змісту і організації процесу формування професійної компетентності майбутніх управлінців персоналом та економіки праці.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Яворської Т.М., вважаємо за необхідне вказати, що виконане дослідження не позбавлене окремих недоліків, побажань і певних дискусійних моментів:

1. Робота значно виграла б за умови більш ґрунтовного використання європейського досвіду підготовки економістів в освітньому середовищі ВНЗ.

2. За допомогою розробленої автором експериментальної методики діагностики рівнів сформованості професійних компетентностей майбутніх управлінців персоналом та економіки праці було виявлено переважання низького (48,54 % студентів КГ та 50,26 % ЕГ) і середнього (47,37 % КГ і 47,62 % ЕГ) рівнів сформованості професійних компетентностей майбутніх управлінців персоналом та економіки праці. З тексту роботи не зрозуміло, чим це зумовлено і які шляхи поліпшення ситуації?

3. У третьому розділі дисертації доцільно було б приділити більше уваги реалізації завдань формування професійних компетентностей майбутніх управлінців персоналом та економіки праці у процесі виробничої практики.

4. З огляду на те, що за сучасних реалій вітчизняної вищої освіти актуалізується студентоцентрованість, то варто було б, розкриваючи у першому підрозділі третього розділу дисертації принципи формування професійних компетентностей майбутніх управлінців, врахувати цей принципово важливий параметр Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС).

5. У тексті дисертації зустрічаються граматичні помилки і стилістичні огріхи, змістові неточності.

Вказані зауваження не зменшують цінності дослідження і можуть розглядатися як побажання автору в подальшій науковій роботі, не впливаючи на загальну позитивну оцінку дисертації Яворської Тетяни Миколаївни відповідають змісту дисертації. Дисертаційна робота «Формування професійних компетентностей майбутніх управлінців персоналом та економіки праці в освітньому середовищі вищого навчального закладу» є завершеним самостійним і оригінальним дослідженням, яке за характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного і кількісного аналізу, рівнем новизни і значущості результатів відповідає вимогам п.п. 9,11,12,13,15 Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2014 року № 567 «Про затвердження порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», а її автор – Яворська Тетяна Миколаївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, доцент,
директор Уманської філії Київського
інституту бізнесу і технологій

Ю. М. Атаманчук